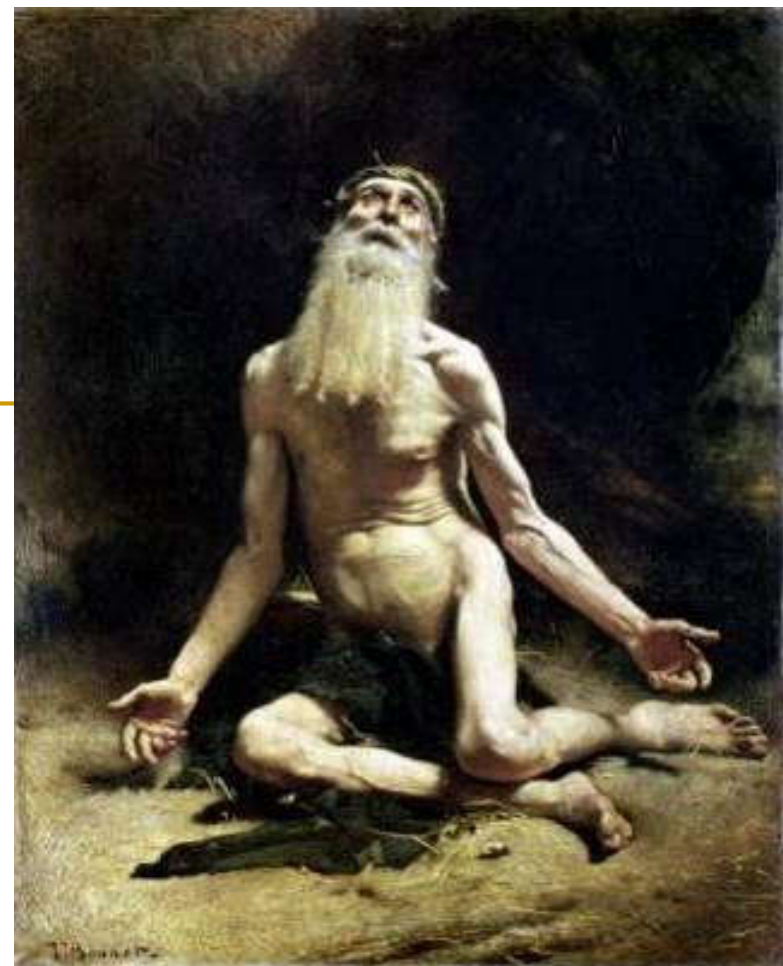

Biblijska teologija 2
amdg.eu/fer-bt2
biblijska.teologija@gmail.com

Pravednik-patnik u potrazi za Božjim odgovorom

**Teologija ljudske
patnje u Bibliji**

Leon Bonnat, Job The Lilith Gallery of
Toronto

Problem patnje u Bibliji

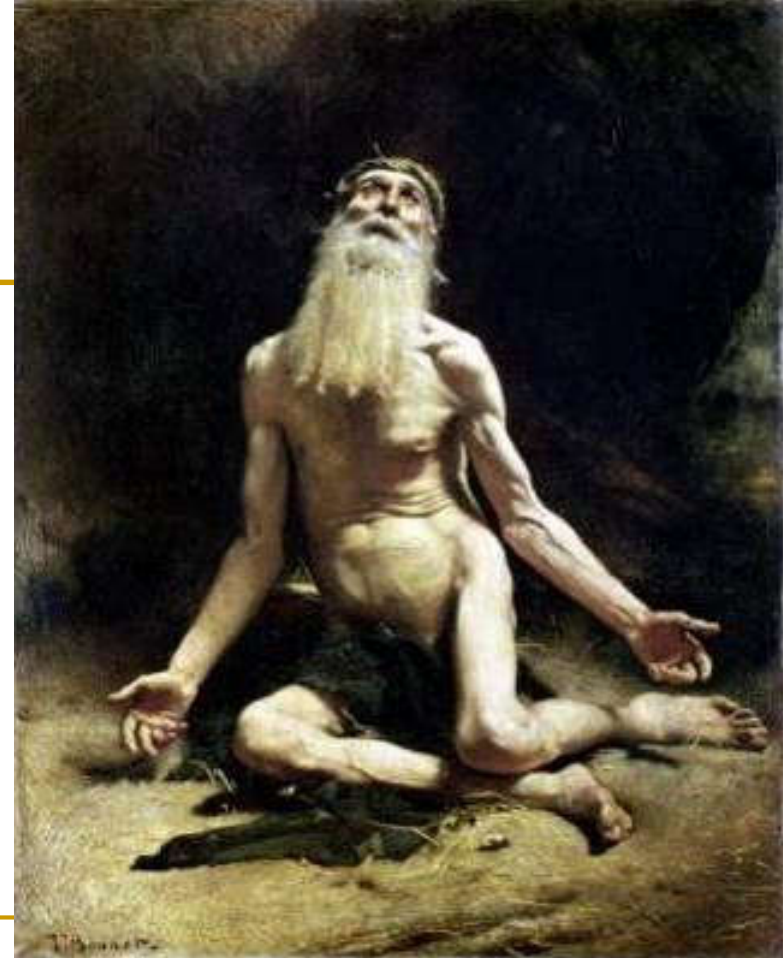
- **Krajnja muka:**
- **“O, zašto izađoh iz majčina krila?” (Jr 20,18)**
- **Socijalni i teološki kontekst:**
- **“Držali smo da ga Bog udara i ponižava” (Iz 53,4)**
- **“Ako je pravednik Božji sin... iskušajmo ga mukom” (Mudr 2,18s)**
- **“U Boga se uzdao, neka spasi!” (Ps 22,9; Mt 27,43)**
- **Teška pitanja postavljamo u patnji**
- **Job na početku ima samoubilačke tendencije (usp. Jr)**
- **Mojsije (Izl 32,32; Br 11,5); Ilija (1 Kr 19,4); Tobit i Sara (Tob 3,6.13); Jona (5,3.8)**
- **Odgovor**
- **u Knjizi o Jobu ozbiljan opsegom i sadržajem**
- **U NZ – Kristov križ: patnja posvećena**

Biblijska teologija 2
amdg.eu/fer-bt2
biblijska.teologija@gmail.com

Job u razgovoru s Bogom

Job 38,1–42,6

Leon Bonnat, Job The Lilith Gallery of Toronto

Knjiga o Jobu

- Job 1,1:
- Neki čovjek iz zemlje Us (Post 22,21; Tuž 4,21) imenom Job אִיּוֹב *'ijjôb*
- = “Gdje je otac?” *'ajja-'abu* (akad.) hebr. “učiniti neprijateljem”
 - Sin istoka (1,3)
 - + Noa i Daniel (Ez 14,14)
 - Općeljudske teme kao Post 1-11
- יהוה u Job 1,21; 12,9
 - “יהוה dao, uzeo” (1,21)
 - “ruka Božja (KS)” 12,9
 - “ruka Gospodnja” (Šarić)

- karakter u 1,1.8; 2,3?
 - Čestit, pošten (osobni integritet),
 - prav,
 - bogobožan,
 - kloni se zla (1,1.8; 2,3)
- + Božji sluga (1,8; 2,3)

Uvod – zemaljski

- **Jobovska zla (1,14.16.17.19)**
 - Sluge i krupna stoka (1,14)
 - Sluge i sitna stoka (16)
 - Sluge i deve (17)
 - Djeca (19)
- **Novo stanje sažeto u 1,21**
 - Gol (Job 1,21 – Post 3,10)
 - bez stoke, pastira, djece
- **Prva Jobova reakcija u 1,20-22:**
 - Žalost,
 - klanjanje Bogu,
 - blagoslov (usp. Post 12.14)
 - Čovjek na sliku Božju

- **Novo zlo u 2,7?**
 - Bolest, osobni život
- **Središnje pitanje u 2,9?**
 - Jobova žena:
Još u čestitosti? (2,9)
 - *Kakva korist?* (Prop 1,3)
- **Bez žene – sam (usp. Post 2s)**

Gornja pozornica

- ❑ nebesko vijeće: npr. יהוה u 1,8?
- “*sluga moj Job...*”
- שטן *śāṭān* Protivnik u 1,9?
- “*Zar se uzalud boji Boga?*”
 - ❑ חנם *ḥinam* (1,9) → *Uzalud* izazvao (2,3)
 - ❑ Kakva mu korist? (Prop 1,3)
- Čija *ruka* u 1,11s; 2,5s? U čijoj *vlasti*?
- Izazov: “*Pruži ruku*” 1,11; 2,5
 - ❑ = Božja ruka – Satan govori o Božjoj vlasti
- 3x “*U tvojoj je ruci*” 1,12 (2x); 2,6 – Božji govor
- = stanje stvari (usp. Post 3)

Višestruk Božji odgovor

Lord answering Job out of the whirlwind, BLAKE, William (1805-06), Akvarel, Morgan Library, New York

- **1) Prvi odgovor 38,1–42,6**
 - Tko govori u 38,1; 40,1; 40,6?
- **“i odgovori יהוה Jobu” (38,1; 40,1; 40,6)**
 - Tko govori u 40,3; 42,1?
- **“i odgovori Job” (40,3; 42,1)**
 - Kako Job odgovara poslije 39,30; u 40,4; 42,4?
- Šutnja →
- → Volja za šutnjom: “ruku na usta” (40,4)
- → Poučljivost: “pouči me!” (42,4)

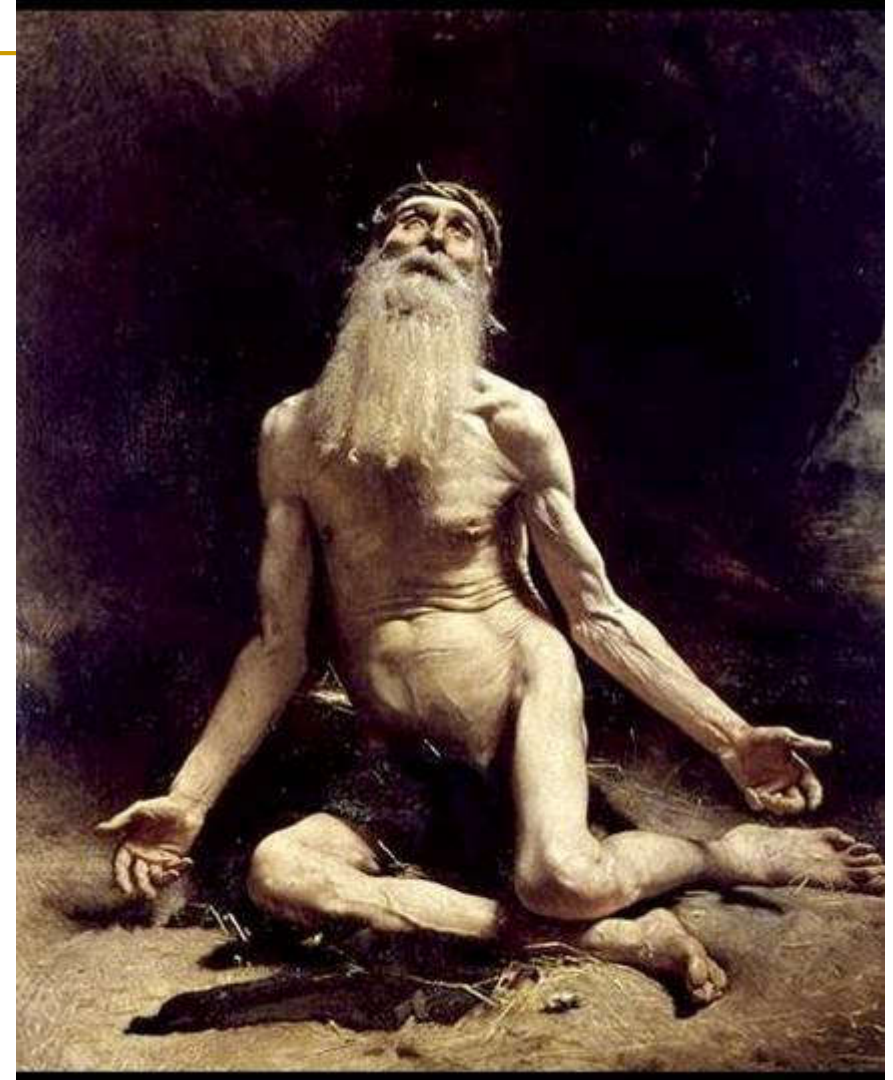

- **2) Kome i kako Bog govori u 42,7–9?**
- **Elifazu**
 - negativna procjena

Struktura 38,1–42,6

□ 3 Božja govora Jobu i
2 Jobova odgovora:

- יהוה: 38s
- יהוה: 40,1s
- ⇔ Job: 40,3–5
- יהוה: 40,6–41,26
- ⇔ Job: 42,1–6
 - 3x “i odgovori יהוה Jobu” (38,1; 40,1; 40,6)
 - 2x “i odgovori Job” (40,3; 42,1)

Konačan odgovor

- 3) u 42,10-17: Epilog
- vanjski preokret (42,10):
- **שוב שבו *šub šebut***
“preokrenuti sudbinu”
 - povijesno iskustvo Izraela:
usp. Jr 29,14; 30,18; 32,44;
33,7.11.26; 49,6.39
 - Koliko dugo Job živi (42,16)?
- 140 godina (42,16)
 - U kakvom je stanju Job u 42,6?
- još uvijek u prahu i pepelu
 - Na kojoj je “pozornici” Job od 38,1?
- nebesko vijeće, gornja pozornica

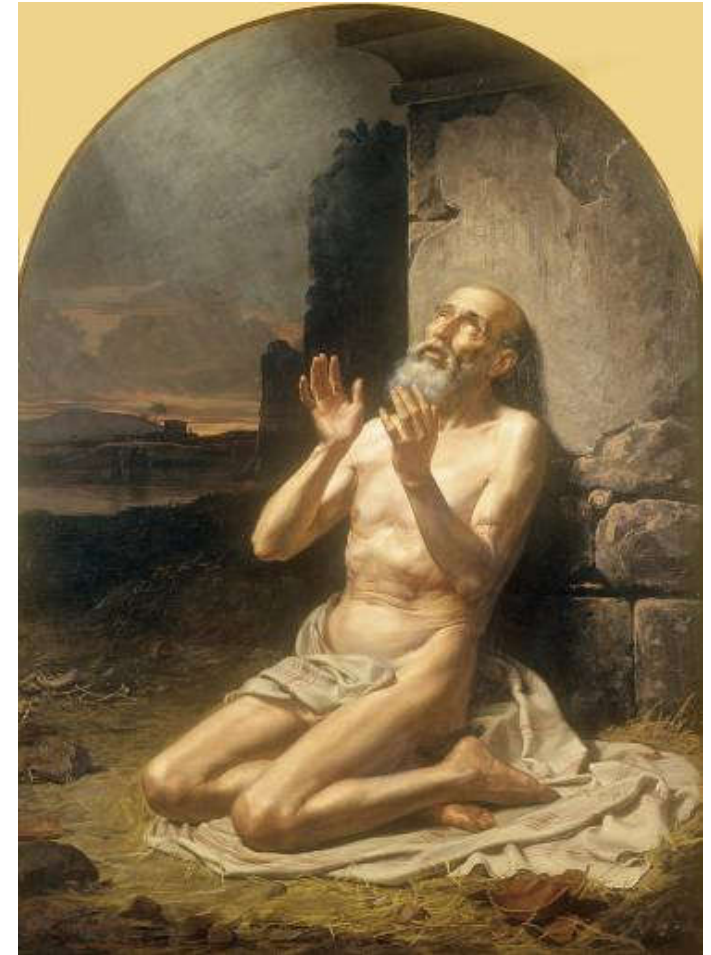
Nov Jobov položaj

- Jobova želja iz npr. 9,16; 31,35
- “O kad bi se na moj zov i odazvao” (9,16)
- “na Svesilnom je da mi odgovori!” (31,35)
 - Tko govori i kako u 7,12; 30,20; 38,4?
- “stražu si nada mnom postavio” – Job (7,12)
- “k tebi vičem, pred tobom stojim” – Job (30,20)
- “Gdje si bio kad zemlju utemeljih?” – Bog (38,4)

Otvoreno sučeljenje

- 1. תרשיעני *taršî'enî* Job 10,2 ⇔ 40,8
 - “ti me proglašavaš zlikovcem”
- Job Bogu (10,2) = ⇔ Bog Jobu (40,8)
 - KS, Š.: “osuditi” (10,2)
⇔ “okriviti” (40,8)
- 2. Bog stavlja patnju u kontekst stvaranja svijeta i smisla ljudske egzistencije
- Kao Job u c3
 - *Što to znači?*
- Bog sluša otpočetka

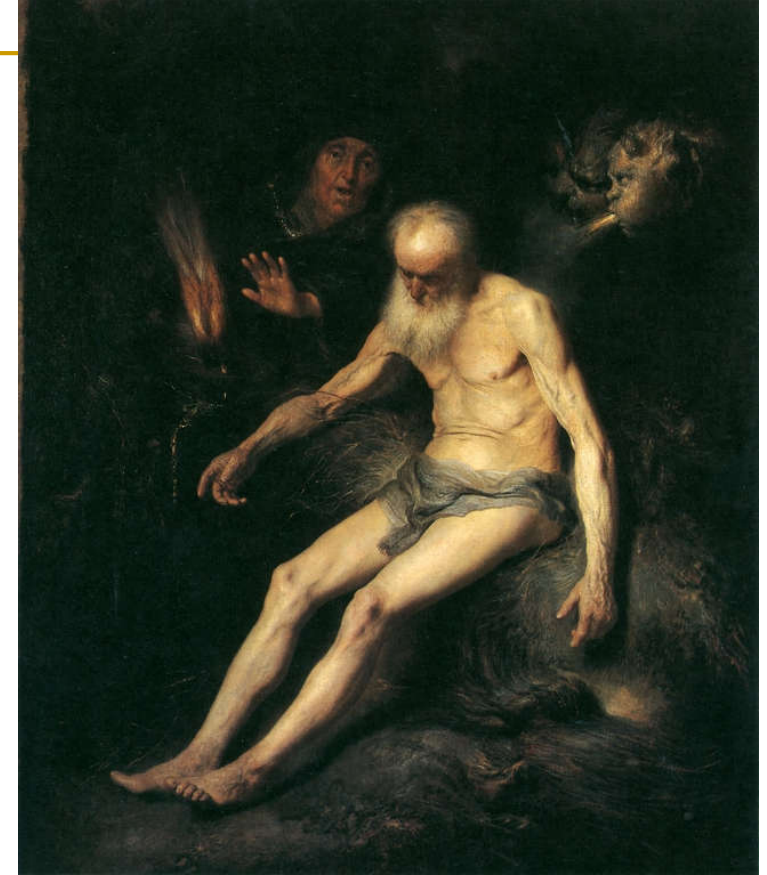

Jobova utjeha

- Osjećaj u 42,6?
- “Kajem se” (?)
- נחם *niḥam* ražaliti se – utjeha?
 - Usp. 2,11; 7,13; 16,2; 21,34; 29,25; 42,11
 - Ukupno 7x
- עיני *‘ênî* “moje oko (oči)”
 - 16,20 ⇔ 42,5
 - pred Bogom sa suzama (16,20)
 - Š., KS: “suze moje”
 - sada ga vidi (42,5)
- Moje oko
 - + ראה *ra’â* “**vidjeti**”:
 - Čežnja u 19,27?
 - “Njega ću gledati, svojim očima...”
 - Ostvarenje u 42,5?
 - “sada te oko moje vidi” (42,5)

Jobova utjeha

- Osjećaj u 42,6?
- “Kajem se” (?)
- אָנא *niham* ražaliti se – utjeha?
 - Usp. 2,11; 7,13; 16,2; 21,34; 29,25; 42,11:
- prijatelji žele utješiti Joba (2,11)
- nadao se utjehi od ležaja (7,13)
- prijatelji ga ne mogu utješiti (16,2; 21,34)
- bio je drugima utjeha (29,25)
- rodbina naknadno tješi (42,11)
 - Ukupno 7x

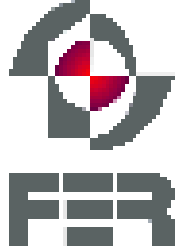

Jan Lievens, Job on the Dunghill, 1631

Jobovo oko

- עֵינַי *‘ênî* “**moje oko (oči)**”
16,20 ⇔ 42,5
 - pred Bogom sa suzama (16,20)
 - Š., KS: “suze moje”
 - sada ga vidi (42,5)
- Moje oko + רָאָה *ra’â* “**vidjeti**”:
 - Čežnja u 19,27?
- “Njega ću gledati, svojim očima...”
 - Ostvarenje u 42,5?
- “sada te oko moje vidi” (42,5)

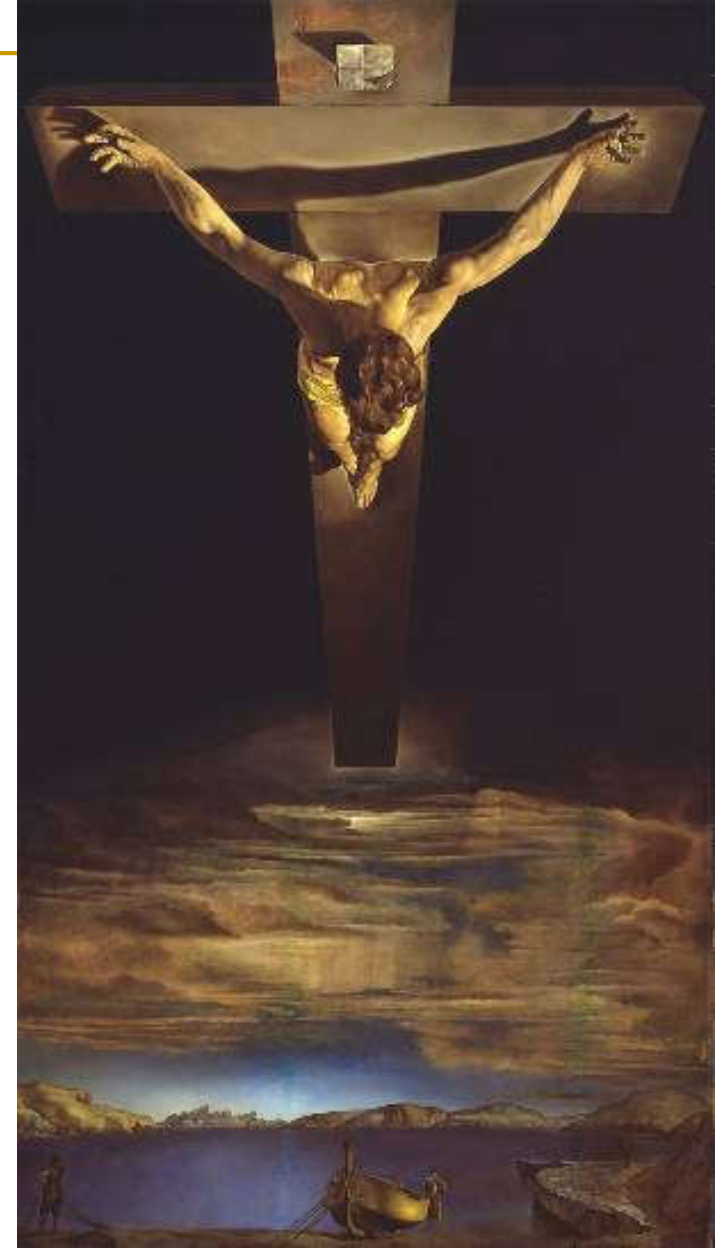

Molitve Krista Raspetoga

Kristove riječi na križu

- **Koje poznajemo, koliko ih ima?**
 - “Žedan sam”,
“Dovršeno je”
(Iv 19,28.30)
 - “Danas u raju”
(Lk 23,43)
 - “Evo ti sina”
“...majke!” (Iv 19,26)
- **Tri od 7 upućene Ocu – molitva**

Molitve Raspetoga

- 1., „Oče, oprosti im! Ta ne znaju što čine.“ (Lk 23,34)
 - Oko 9 h (Mk 15,25)
 - 2. *“Eloi, Eloi lama sabahtani?”* Mk 15,34; (“Eli, Eli, lema...” Mt 27,46) usp. Ps 22,2
 - Kada (Mt 27,45; Mk 15,33; Lk 23,44)?
 - Nakon tame od 12 do 3 (“pomrčina” Lk 23,45)
 - 3. „Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!“ (23,46)
 - Usp. Ps 31,6
-

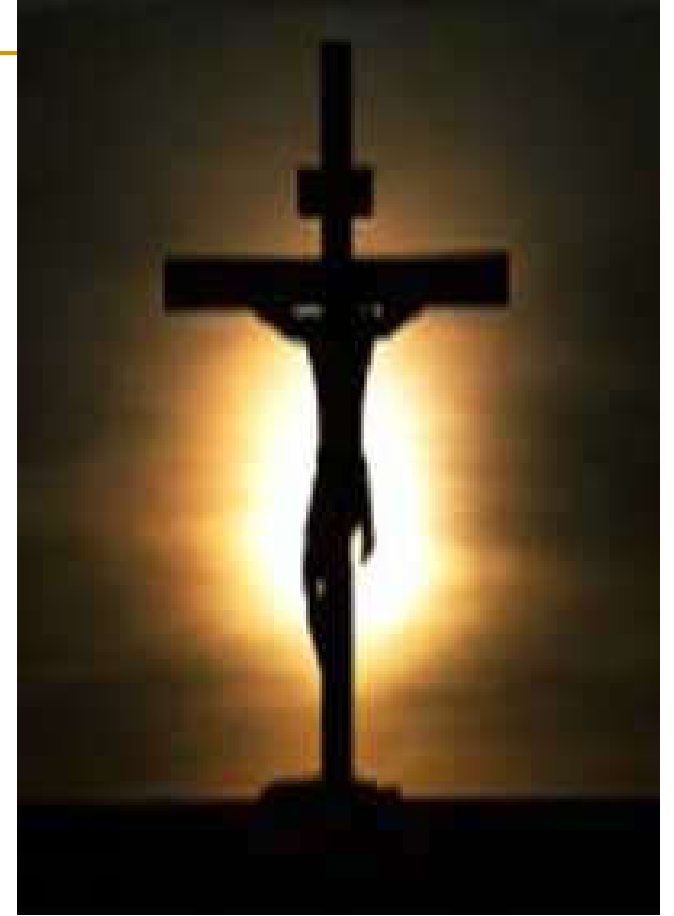
Mučenički vapaj

- ❑ Prvi *krik* (Mk 15,34; Mt 27,46)
- Opkoljen: Rulje (Ps 22,17)
- *Crv* (7) nasuprot
- bikovima, psima, lavovima (13.17)
- *psihofizičke muke*:
 - ❑ Srce se topi (15)
 - ❑ Moj se jezik uz nepce slijepio (16)
usp. Iv 19,28: “žedan sam”
 - ❑ Sasušena snaga (KS: “grlo” v16)
 - ❑ Kostičke se mogu prebrojati (18)
- Kockari krađu odjeću (19 usp. Iv 19,24)
- “Oni me *gledaju*” (18 נבט usp. Post 15,5; Br 21,9; Zah 12,10; Iv 19,37)

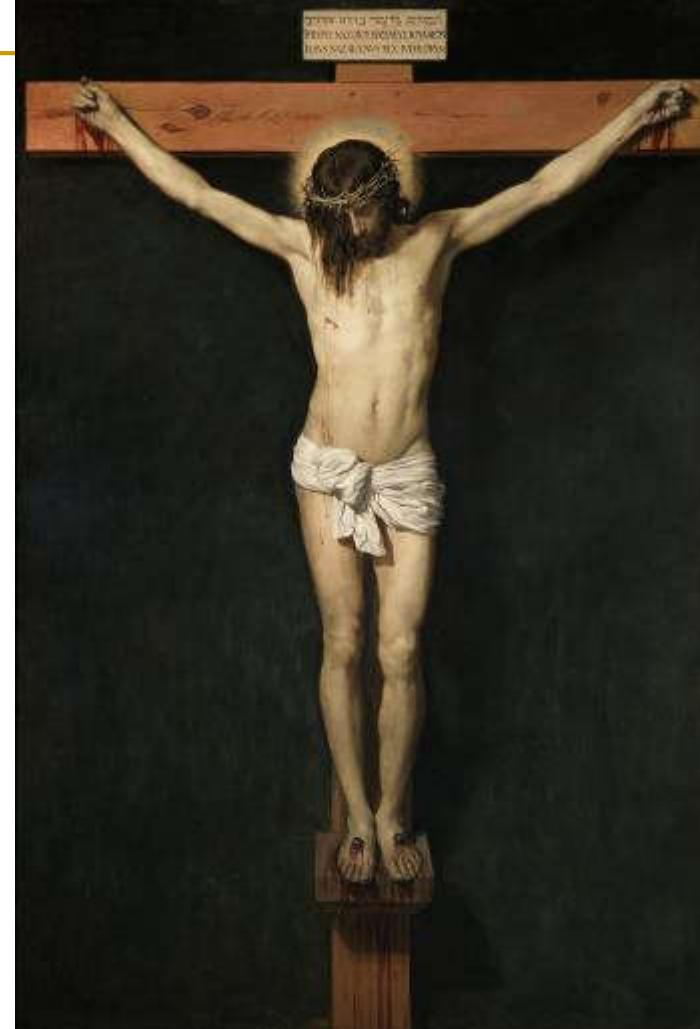
Daleki Bog

- Izriče muku pred Bogom (2)
 - Čiji Bog?
- “moj Bog” – Savez, pripadnost
 - od kada (11)?
- Od krila majčina *Bog moj*
 - Način u v10:
- Uloga primalje: ti si me izveo (10a)
- “Učio me *povjerenju*” (10b)
 - Mir mi dao (KS), skrio me (Š.)
 - Oci imali *povjerenje* (5.6)

Teška poruga

- **“Uzdao se u Boga, neka ga spasi” (Ps 22,9)**
 - **“koji me vide podruguju mi se” (8)**
usp. Mt 27,43:
- **svećenici, pismoznanci, starješine – teološki autoriteti**
- **Sebe ne može spasiti (Mt 27,42; Mk 15,31)**

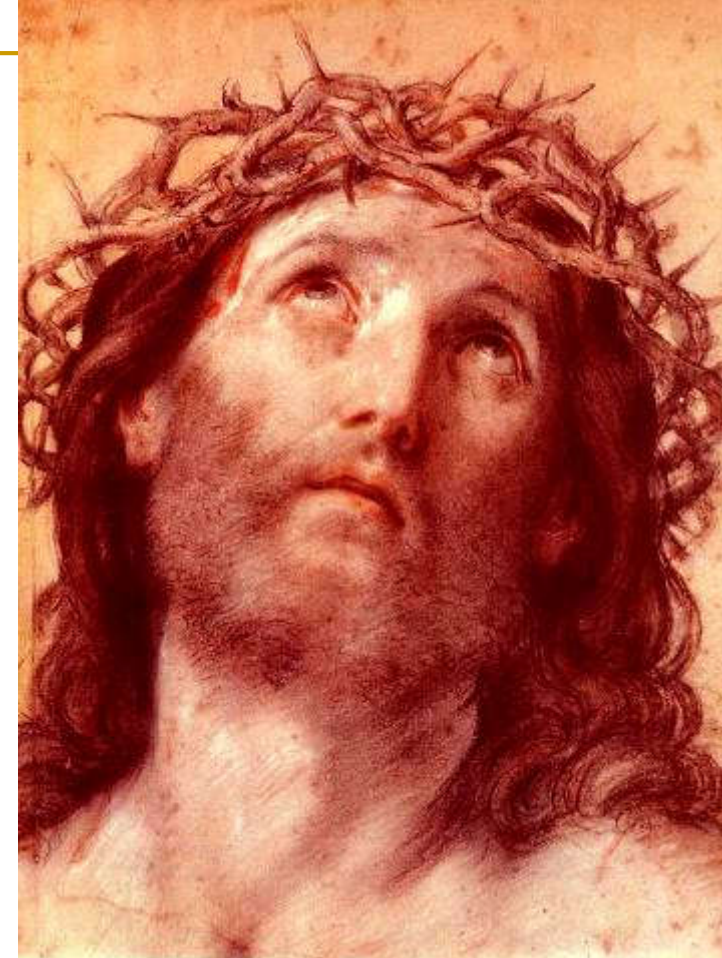
Pitanje i preokret

- **Zašto?** – למה *lámmâ*;
εἰς τί [eis ti] (Mk 15,34)
- **Za što? Čemu? Svrha?**
 - **Blizina smrti u Ps 22,16b:**
- **“Ti” (Bog) si me bacio u smrtni prah**
 - **Hrabra, bitna molitva (12.20):**
- **Ne budi daleko (↔ daleko si! 2)**
- **Preokret u 22 (v. Šarić): “uslišio si me”**
עֲנִיתָנִי *‘anîtanî* (↔ ne odgovaraš 2)
 - (KS, LXX, Vg: “moja jedna duša”)

Molba i uslišanje

- Spasi me (Ps 22,22)
- Nije prezreo muku jadnika (25)
 - Čudesan dovršetak (23.26.28.30):
- Osobno: Hvalit ću te (23.26)
- Obratit će se svi krajevi zemlje (28)
- Pokojni će se Bogu klanjati (30)
 - = uskrsnuće

Prva molitva

- Molba i razlog u Lk 23,34:
- „Oče, oprosti im! Ta ne znaju što čine.“ (Lk 23,34)
- Kada (Mk 15,25)?
- Prethodna, oko 9 h
- ispunja Mt 5,44:
 - “Molite za progonitelje!”
- Oprosti = *Otpusti* nam!
 - ἄφεσις Mt 6,12; Lk 11,4 → Lk 23,34

Predanje iz psalma

- „Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!“ (Lk 23,46)
 - „jakim glasom”
usp. Mk 15,37; Mt 27,50
 - Drugi *krik*
 - Ps 31,6
 - “u tvoje ruke duh svoj povjeravam (פָּקַד *paqad*)”
-
- *Predaje duh* Iv 19,30
 - Izvršava
 - Plodan način umiranja (“tako izdahnu” Mk 15,39; “što se zbiva” Lk 23,47)?
 - Satnik – vjernik
-